

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-tér, a hídkaputól kimenet balra a 24. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen. Ár évfolyamra 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.

A „nyitlér” cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Kőzöpcze, STRIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

a

K. KÖZLÖNY

július—decemberi folyamára.

Egészévre 12 forint.

Félévre 6 „

Évfolyamra 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János könyvtárcái könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvár, július 22.

(D) Lapunk utóbbi számában röviden említettük a „Debatte” azon hírét, mely az összehívandó erdélyi képviselőre vonatkozik. Ezen hírek kapcsolatban kell állania említett lap azon hírével, a mely arról értesít, hogy az új ministerium nemcsak megalakulva van, de már e hó 17-kén be is adta programját az uralkodó felségnek, ki felül-emelkedve az eddigi befolyásokon, legfelsőbb belátása szerint cselekszik, támaszkodva birodalma történelmi kifejtésének alapelveire, a legitimitásra, s népeinek létezését, s illetőleg legfelsőbb kegyelméből engedélyezett jogaira.

Mint az új ministeri programnak még tetteles jelenségei ma erdélyre nézve nem léteznek, azon álláspont irányában, melyet a lapok felfogása szerint az új ministerium elfoglalni készül, nem mondhatjuk el még ma nézeteinket Erdély érdekében. Azonban a „Debatte” fenebbi közlésének értelmét constátírozniuk kell.

Az közleményben az van kifejezve, hogy Erdélyi képviselőre összehívatik, Erdélyt külön akarják az egyesülés kérdése felett kihallgatni.

A bécsi lapok, melyek az ő Felsége elébe nyújtott új ministeri programról birtatnának némi tudomással, valószínűleg ezen alapítják közléseiket, és ugy binnünk lehet, hogy az új ministerium méltányos akar lenni a királyság integritásának, és jogfolytonosságának követelményei iránt, nem akarván másfelől elnémitani azoknak nyilatkozatára való képességet, a kik talán ma is tartozással, elfoglaltsággal, vagy aggodalommal vannak az egyesülés kérdésében.

Hogy a kérdés megoldása ily irányban bajos, az jól belátható; de hogy nem lehetetlen, azt remélhetjük a „Debatte” azon közlésének zárszávaiból, mely a pozitív törvények tisztelete iránti föltevést nem zárja ki, ha elgondoljuk, hogy ős magyar törvényhozásmunkban voltak oly jelenségek, midőn a közös országgyűlés külön helyhatósági elemei specifikus kérdések feletti véleményadásra, sőt kivételi intézkedésekre is olykor külön váltak, így a régi erdélyi országgyűlések mellett a székely és szász helyhatóságok képviselői külön tartak úgynevezett székely, és szász nemzeti tanácskozó gyűléseiket, hol az országgyűlés elé kerülendő tárgyakra nézve véleményeiket előre egyeztetni törekedtek. Valami ily analogiát sejtünk a „Debatte”-ből; mindamellett, kíváncsisággal várjuk az új kormány-rendszernek erre vonatkozó részletesebb programját.

Annyit ténynek látunk, hogy a magyar korona integritásának helyreállítására törek-szenek, azt már a lapok is az új kormány-rendszer irányelve gyanánt hirdették, s ezen törekvés igazolására szolgál azon hír is, hogy a horvát országgyűlés összehívását újból továbbra halaszták, a mint látszik arra törekedvén, hogy az anyakirályság, és ezen mel-lék tartományának gyűlése közelebb esik egymáshoz, s hogy még Horvátország elfoglal-hassa illetékes helyét azon tanácskozáso-knál, melyek egyfelől a birodalom egységé-nek modallításait, másfelől a magyar király megkoronázatásának rendjét fogják felölelni.

A dolgok mostani fejlődésével remé-lünk lehet, hogy Erdélyre nézve is nemso-kára bizonyosabb- és alaposabban jellemző híreket veendünk, a melyeknek igen termé-szetesen kihatnak direct következményei Er-délyre is, a midőn a fölmerülő szándéklatok-hoz képest valószínűleg lesz alkalmunk né-zeteinket elmondani.

A mint a birodalom fővárosában létező lapok hozzávetéseiből ki lehet venni, a mostani új kormányrendszer lényegesen fog a Schmerlingétől különbözni; míg amannak irányja volt a centralisatio alapján a germán felsőbbiséget a birodalom egész területére kiterjesztetni, s ezen irányban a centralista politikások annyira belémélyedtek, miképp nem képzelnek ma is más lehetőséget, minthogy vagy a német elemi suprematisma Magyar-országot, vagy ez amant: addig az újabb rendszer arra törekszik, hogy a birodalom egységét az egyes részek történelmi jogaira fektesse, s az egésznek megnyugtató, és kibékítőse által biztosítsa.

Nehéz kivinni ezt, ha azon különböző intenciókat veszik tekintetbe, a melyek a felbolygatott nemzetiségi töredékek utópiáiból merültek fel.

A birodalmi alkotmány, a melyet ő Felsége az octoberi diplomában kimondott, Austriának új korszakát nyitá meg, az örökös tartományok, a melyek abszolút hatalom-mal kormányoztattak, s csak postulatlan Land-tagokkal bírtak, melyeknek főfeladatuk volt az udvari rendeleteket tudomásul venni, s azokhoz alkalmazkodni, az octoberi diploma által a képviselő magasabb jogához jutottak.

Midőn az újabb kormány hírszerint a Landtagoknak széles hatáskört nyit valószínűleg remélhető, hogy az osztrák közös képviselő is népszerűbb alapokra fog fektet-tetni, s több analogiát nyer a magyar király-ság szabadelvű közös képviselői alkotásához.

A helyhatósági szellemnek élénkebb lendületet és fejlődést kellend vennie az örökös tartományokban is, mert csak e szellem ki-fejlődésével remélhető, hogy a helyhatósági szellem kifejlődése fogja kifejtetni Austriában is az alkotmányos erőt a valódiságot, mely által a kötelesség teljesítésének nemcsak anyagi, de erkölcsi ingerek is szolgálnak rugóul, s hol a polgár nem csak pénzért, de a hazafiság és a közszellem ösztönéből s öntudatából is kezd cselekedni, s buzgalma által segédletül szol-gál a közigazgatás és igazságszolgáltatás ügyvitelének, s az államot rengeteg papir elvesztegetésétől, s még több állandó kiadá-soktól menti meg, miután így egész Austria megtanul a közéletben közreműködő polgár, nem pedig csak díjazott hivatalnok lenni.

Ily reformra annál nagyobb szüksége van Austriának, mert a birodalom oly nagy, hogy annak bureaucraticus alapokon házi-tele főkéletesen kimerítene a nép anyagi erejét, s tönkre tenné a birodalom egyetlen jövedelemforrását.

Az alkotás amaz irányba természetesen egyszerűsödni kezdek a birodalom inneni részének, a magyar királyságnak jogaira való visszahelyezéséről, mint a mely jogok azon eszme kívánalmainak már természetesen meg-felelnek.

Magyarország intézményeiben bírja a népkormányzás szabad és józan elvét, a hely-hatósági és községi élet itt évszázadok óta szabad irányban fejlődött.

Igy a mi véleményünk szerint egy bé-kés és biztos elhelyezkedés fog bekövetkez-ni, s valószínűleg ezen új iránynak sikerülni fog a birodalom nagy többségét megnyugtanni. Annyi hánykódás után valóban kíváncsokak a révpárta érkezés percei, a midőn a biro-dalom minden népei a közös egyetértésben összesimulandván, a monarchia teljesen visz-szanyerendi belső jóllétét s külső nagyhatal-mi tekintélyt.

A „Hermannstädter Zeitung” idei 161 ik számában a „Kronstädter Zeitung” után több helyen közbe szőtt vastagabb betűkkel, nehogy a gyengébb szeműek figyelmét elkerülje, arról értesít olvasóit, hogy az erdélyi reichsrathok egy része tanácskozá-sokat tartott a felett, hogy az események be-állítával mandatumát tegye le, — és hogy nem tar-tozik a lehetőségek közé, miszerint e közlemény valóssággá válhatik.

Mi tulajdonképpen az oka e szándéknak? a „Kronstädter Zeitung” azt mondja: „Az er-délyi követek, kik azon tanácskozáso-ban részt vettek, meggyőződésük bűségéből léptek azon rend-szer zászlója alá, mely immár elesett, ők házaik viszonyainak érett megfontolása után léptek azon utra, mert azon reményltek a baha javát elérhet-ni.” S ezután részint ritkított, részint vastagabb

betűkkel így folytatja: „Ki bíráztathatja ezen ura-kat, ha ők ezután is meggyőződésüket követik, s minden erejüket felhasználják, hogy azon zászló, melyre a birodalom egysége van írva, mint a bi-rodalom vértje, büszkén és bátran ismét fölemel-kedjék; s ha készen állanak minden erejükkel ellentállani a birodalmi egység minden gyengítésé-nek? az erdélyi férfiaknak, kik a februári alkot-mányért síkra szállottak, koránt sem volt szándékuk, hogy azon mű mostani alakjában fentartassék, ők csak azt akarták, mint maga Schmerling ur is, hogy az az összes birodalmi tanács által vétessék revisio alá.”

A „Herm. Ztg.” pedig e nyilatkozat felett nagy örömet találja, s reményleni akarja, hogy mint valóság fogja magát igazolni.

A „Herm. Ztg.” kárhóztatta a magyarok és székelyek visszavonulásával megkezdett passiv ellent-állást, s ime most nem csak síkra két visszalépni akaró reichsrathjai mellett, nem csak visszautasít minden bíráztatást, sőt nem elégedve meg a pas-sivitással, tetteles ellentállásra hívja fel a bátorítja őket azon rendszer ellen, mely készülöben van, melynek programját még nem is ismeri, s mely az uralkodó Felség saját meggyőződésében s leg-felsőbb akaratában gyökerezik.

És miért teszi e merészséget karöltve a „Kron-sstädter”-rel? mert a birodalmi egységet veszélyez-tette látja, de hát miáltal, ha szabad kérdeni? talán azon esetek valamelyike forog fenn, melyeket egy minapi czkkében a magyar korona in-tegritásának kinyúlására felhozott? Hát nem mindnyájunk jelszava-e a birodalom erejének kül-és belkietlenének megszilárdítása; s azon pénz-nyomornak enyhítése, melyben a birodalom sín-lődik, szóval nem fekszik e mindnyájunk lelken a birodalom sorsa, melylyel a szent István koronája országainak sorsa is elválaszthatatlanul van össze-kötve.

A fenidézett meggyőződési eszmék után eként kiált fel a „Hermannstädter”: „A mi reichsrathjaink, mint férfiak állanának előttünk, ha küldetésük alap-eszméjéhez híven a betöréssel fenyegető képtelen-ségek árjának erős meggyőződésük bűségének pai-zsával elébe állanának; az által egy nagy részétől mentetnénk meg azon szorongatásoknak, melyek a végrehajtandó rendszerváltozásból reánk háromol-batnak; s ezután leírja azon szomorú következe-séket, melyek a gyakori rendszerváltozás kifolyásai.

Külső eszejárása van a „Herm. Zeitung” szerkesztőjének, csak 1862 dik év elején lelke merő kéjben uszott, midőn az alig helyreállított alkot-mányos kormányzást nyolcz hónap után a bureau-cratico provisorius állapottal felváltatni látta, s ime most jut eszébe feledni a rendszerváltozást, mely legalább ezáltal éppen a sok experimentatíon-nak, miut a gyakori rendszerváltozások szülő anyjá-nak, akar véget vetni.

Végre bátorságot öntendő a veszélyben forgó Austriába azt mondja: „Ha azonban a mi reichs-rathjaink jó példával fognak elől menni, ha tet-teikkel előbizonyosságát adandják annak, hogy Au-striában még nem szükség Austria felett kétségbe-esni, akkor — akkor — és itt következik a java — „akkor ott vannak még Lajbántuli testvéreink is, kik látva reichsrathjaink férfias magatartását, be fog-ják látni, mennyire igaztalanul bántak velük és Er-délylyel az osztrák birodalmi gyűlés némely filései-ben.” — Sic. —

Ki hitte volna, hogy a „Hermannstädter Ztg.”, melyről a „Presse” közleltéről azt mondá, hogy a leggorombább közeg, még érezlegni is tud! s ki-nek ne jutna eszébe Normának: „in dieser Stunde sollst du erkennen” „szívreható vallomása, csak-hogy azon szavakat a megcsalt Norma mondá a hülen Severhez; édes „Hermannstädter”, az ön tragoediájában pedig a szerep meg van cserélve.

Azonban, ha boldogságát csak a reactionban találja, s nem resteli másokat is annak iszapjába bevoncolni, ámbár kételkedünk, hogy ezelt érne; ám rajta édes „Hermannstädter Zeitung”, még most van ideje, csak siessen, mert ha hajnalani kezd, a baglyoknak odajukba kell vonulni.

Lapszemle.

A „Wanderer” 17 czimű cikket ír: „Az osz-trák sajtó egy új ministerium alatt.”

Jónak látja felhívni a figyelmet, még mielőtt a leendő ministerium tagjai tudva volnának, azon elnyomott helyzetre, melyben az osztrák napi sajtó van, nem hírlapírói önéből — ngymond — hanem az egész értelmiség érdekében, mely sokat vár a sajtótól, a gyakran többet, mint mennyit adni bír. Schmerling urnak államministré lett kine-

vezetése által az osztrák sajtó állapota forma sze-rint javult. Nagy különbség van az osztrák hírla-pok közt 1860. decembere előtt és után.

Még kedvezőbbé látszott alakulni a helyzet, mintán több egyezkedés által az 1862. december 17-iki sajtótörvény létrejött. Ha sok volt a polyva azon buza közt, melylyel a hírlap-irodalmat meg-ajándékozták, ha a sajtó a cautiós rendszer ál al auyagilag károsítva lön, s ha a már elavult abso-lutisticus szellemben szerkesztett és tulságosan szí-goru „sajtó-novellá”-nak damoclesi kardja mindig a sajtó feje felett függött is, — ama sajtótörvény haladásnak nevezhető. De az igen hangos örven-dezésre csakhamar utóajdalmak következtek be: zápor módjára ömlött a sok pénz- és törvénbűntetés, elközbás és felfüggezés, s végre a törvény-szekek az objectiv blntetel eljárását alkalmazták.

Most változás, és — reméljük — jobb rend-szerre való átmenet következett be, s habár nem jó igen vérmes reményeket táplál, az új ministerium-tól szabadelműbb és jobb bánást várunk a sajtó tárgyában, s nem osztozunk némely lapok aggodal-mában, melyek ezen a téren is reactiótól félnek.

Először is nem tartunk egy hírlap-razzától, már csak annál fogva sem, mivel — miut egy lon-doni lap bécsi levelezője helyesen jegyezte meg — csak azt vesztheti el az ember, a mit bír, s ezért biztosak lehetünk benne, hogy a sajtó-szabadságot el nem veszítjük.

Másodszor, mivel — őszintén szólva — a leen-dő kormányhatalomnak eddigé ismert, egyetlen képviselője, Majláth ur szabadelmü intentói iránt bizalommal viseltetünk, s azt hisszük, képes mel-tánylani a szabadsajtó becsét.

Nem várjuk ugyan, hogy Majláth ur, mint ta-valy lord Palmerston, nyilvánosan kijelentse, hogy a szabadsajtót mulhalla ellenőrzési készletnek tartsa, mely egy szabadelmü és becsületes állam-ferfi fíladatát megönnöyíti. Az austria monarchia államférfiától a szabadsajtó dolgában nem várunk oly dicserő nyilatkozatokat, mint egy egy Palmer-stontól, Gladstonétól és Pagettől. Megelégszik a bé-csi sajtó a „toleranciával” is, s nem meri a teljes emancipatiót remélni.

Ily toleranciát várunk mi Majláth urtól, foly-tatja a „Wanderer” (vagy jobban mondva attól az osztrák ministeriumtól, melynek Majláth karczellár ur tagja.) Megnyugással emlékszünk azon szava-ra, melyeket ő 1860. szeptember 11-kén monda a megerősített birodalmi tanácsban, melyekkel tiszte-lelét fejezte ki az ezer akadály ellen lankadatlan bátorsággal küzdött osztrák sajtó iránt. Az akkori tárgyalásokról szó ő jelentés k szerint Majláth ur élénk színekkel fe-té az osztrák sajtó szomorú hely-zetét: sürgeté a mielőbbi orvoslást, annyival inkább, mivel ama sajtó nem érdemlé azt az elnyomást és szí-gort. S talán nem e-alódunk, ha Majláth urnak tulajdoniuk azon szavakat, melyeket a jelentés sz rint magyar részről mondanak, hogy a szabad-sajtó Aehiles dardájához hasonlít, melynek nyele meggyógyítja a hegyével szurt sebeket. Eme sza-vak — végzi a „Wanderer” — megnyugtának, mert biheletlen, hogy a magyar udvari kanc ellár és az austria új rendszernek zászlóvivője, Majláth ur, meg-bazdoltja a „birodalmi tanácsos” Majláth urat.

Lapszemle. Lapunk utóbbi száma „Lapszemle” ro-vatában a végsorban értelem-zavaró líbia emszóit be, e tétel-ben a „német uralkodók vágyát,” e helyett a „németek ural-kodás vágyát.”

Kül- és belföldi levelezés.

Bukarest, jul. 13.

Egy év lefolyása alatt a hozzám intézett tu-dakozó levelek tartalmára vis-zatekintve, a három következő tárgyat látom legsűrűbben előfordulni, selyem-tenyésztés, földadás és földmé-rés. Érdekesnek tartom tehát a magán levelezésem kívül nyilvánosan is szólni a lapokban, mintán a levelek is legtöbbször Erdélyből intéztettek hoz-zám, s tisztelt írónk is leginkább e hírlapi öme-retségre bivatkozna. Vegyük tehát rendre az em-lített tárgyakat. A mi a selyemtenyésztést illeti, va-ló, hogy 1860—61—62-ben a Duna-Fejedelemség-ben, nagyon felkarolt s hibetelen jövedelmet hozó üzlet volt. Egy oka gubó ára felment 96—120 piasterig, s így a ki pár száz okát természetelt, annyi pénzt bevett, a mennyit az előtt álmodni sem mert. Azonban ezen aranyos évek ugy eltűn-tek, hogy többé talán soha vissza sem kerülhetnek. Legfőbb oka ennek az, hogy a kormány elmulasz-totta a kellő ellenőrködést, a jó egészséges meg helyett rosz magot kapott daga pénzért a franczia és olasz kereskedő, mi miatt ő is tökrejtvá a Duna-Fejedelemségtől örökös elfordult. Az idén

felette keveset természetek, s annak se volt szinte semmi ára, okája 10–12 piasteren telt. Arra gondolni tébát, hogy az erdélyi gubót és tojást itt jutányosabban lehetne eladni, fájdalom, utolsó reményeség.

A lóeladást illetően, ezelőtti években telve volt a Hanu Nikulics, a podu mogosoj végén, erdélyi és besszerbiai szép lovakkal s sok szép pénz ment így ezekért át Erdélybe is, ámbar akkor is megtörtént, hogy két erdélyi hazánkfia tükeletesen tükrejtött a kepeczkedés folytán. Az idén senki nek se ajánlom, hogy ideszálítsa ki szép lovat. Ösmerek egy pár gyönyörű erdélyi lovat Ploestről, melyeket magyar gazdája Husvét óta nem volt képes eladni, még azon árban is, a hogy megvette odabaza, pedig azóta mennyit elköltött ezek tartására. Nincs pénz, mindenfelől csak az hangzik Bukuresti magyar kovácsaink ezelőtti években itt helyben eladták az általuk készített szép koccsikat, az idén elvitték Mavrodona, Buzeoba, Mizilbe, Gyurgyevóba, még olyan is elment, ki 25–20 év óta Bukurestből vásárra ki nem mozdult, de csak alig-alig volt itt-amott egy-egy kis eladások. A koccsiznek rakvák mindeniknél, s a mit eladtak is, alig telt el annyira, mennyibe nekik került.

Harmadik, a miről szólni akarok, a földmérés. Első helyen áll itt az állam. Az állam-javak nagyrésze ki van adva már kemény garancia mellett, a mi még nincs kiadva, azt az állam fizetési mérnökei fogják felmérni. Az álladalmi erők felmérésére ez évben 90,000 piaster utalványoztatott, de erre is erős garancia mellett már 15–18 an versenyeznek az itt lakó mérnökök. Ettől tébát hazai mérnökeink, ha kéz garanciával jönnek is át, keveset várhatnak. A nagy birtokok közül való, hogy még sok nincs felmérés, de az idén nem lesz a pénzügyi miatt. A legmulbatatlanabb felmérés a felszabadult jobbágyságoké — legint — volna, mint hogy ez sícs még bevégezve. Azonban eltekintve, hogy ebből alig keresi meg a mindennapit, főleg, ha az ember csalódos, ez véghetetlen sok intrigával van összekötve, annyira, hogy nyelv, és az itteni emberek ösmerete nélkül boldogulni teljes képesség, sőt kiteszi életét a pusztulásnak, jobbágyság bosszújának is, a kik, egy hazánkfia állítása szerint, követeléseikben csaknem kielégíthetetlenek, s óhajukat egész a communismusig viszik.

Említett tartalmu leveleimen kívül, vannak még több mások is, melyekben hazáimiai gazdasági szerzők s más egyéb állomásokat keresnek. Sikertől is néha-néha egy-egy jó conditio, de ez felette ritka.

TÁRCA.

Archaeologiai levelek.

II. F. E. urhoz Déván.

Res ardua est vetustis novitatem dare, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem.

Plinius.

A legkritikább esetek közé sorozható, a midőn a tudomány érdekének hazai érdekekkel kell ellenkezésbe jönni. E helyzet képtelentül vízsszás; de hogy éppen nem lehetetlen: arra saját hazánkban van példa. Hazai s más érdekek egybna világosan a nagy-várad-kolozsvári vasutirány mellett szóltak. Nem csupán magyar nemzeti párt, hanem országos érdek küzdött e vonal létesítésén; tudjuk azonban, hogy ez irány mellőzve, s az arad-avinczi vonal, tehát oly irány lett illetékes helyen elfogadva, mely által nem hazai, hanem oly érdekek lelek kielégítést, melyeket a gyakorlatban alig kellene számításba venni: — sebtében mondom ki a szót, hogy ne igen hallják meg — a régiségtudomány érdekei. Mert nem szenved kétséget, hogy az arad-avinczi pálya munkásai több s érdekesebb régiségeket fognak ez irányban napvilágra hozni, s így a régiségtudomány érdekének szolgálatot tenni, mint a várad-kolozsvári vonaléi; tudjuk ugyanis, hogy ama pálya Erdély legclassicusabb vidékeit metszi át, míg emez régiségtani tekintetben nem mutathat fel nagyobb érdekekkel bíró pontokat; Veczel, a Cserna, Sztrigy, Városviz, Sebes és Apulum környéke több s érdekesebb leletekkel kecsegtetnek, mint a Körös, Kis Szamos, avagy a Mezőség völgyei. De mindezek dacára azt kell kérdenem, hogy olyannyira nyomatékossak-e a szent archaeologia érdekei, hogy előlük más gyakorlati, — s a mi fő — hazai érdekeknek kell félrevonulniuk? Bocssáson semm e kitérésért. Csupán azt akartam constátálni, hogy az arad-avinczi vasuti vonalnak csak néhányan örülnek: pár archaeologus — ha ugyan örülni tud — és... de hagyjuk abba.

Az arad-avinczi vonal töltéseinek munkálatai közben, mint remélhető vala, immár több római régiségre bukkantak a munkások. Így:

1) Al-Vincznél, mint egy hozzám intézett levélből olvasom: „egy harang alakú szokatlan könyvnyű, két üveg poharat találtak, mely hasonlít az ugynevezett harangjáték csemettyükhöz; felül gombja van, de ezen gomb lapos, úgy, hogy a pohár rajta megáll és likos, de csak a közepéig. Találtak ugyanott egy rézpénzt is „Imp. Philippus“ és „Dacia“ felirattal.”

2) L. az I-8 t b „K. Közöny“ 1860-i folyamának 72, 74, 75-dik számaiban.

s és sem iparosnak, sem másnak nem ajánlom, hogy — különösen a Dunai-Fejedelemségek mostani válságos helyzetében — a bazát odahagyva, szerencsét itt próbáljanak. Elteltek már itt is az aranyos napok, s boldog, a ki hazáját el nem hagyja. Otthon legalább övéi között él, ha szegényesen is, de legalább nem teszi ki magát, főleg, ha még csalódos is, a végpusztulásnak.

A szibériai pestisről támadt hírek kezdenek alább szállani. Konstantinápolyból kapott tudósításom után ott is nagyobb volt a rémület, mint a valóság. A Ploest közelében Barkanestről és Iliáról pestis híre is a Trombeta kárpaczilornak úgy látszik hasonlít egyéb közléseihöz, melyeket a többi lapok folyvást desavouálnak. A Fejedelem kotevénberek visszavonulásáról közölt tudósítását is úgy kell értenünk, hogy minden évben ott szokta tölteni a forró, nyári napokat, részint a hőség miatt, részint, mert ilyenkor szokták tatarozni a városban levő fejedelmi lakot. Már, hogy a fejedelem akár a városban, akár a város szélén lakva, ezért az ügyektől elzárkóznék, e megjár beszédnek, de nem okos beszédnek, mert különben a ministerium hogyan is változott volna meg, ha az uralkodó remetei életbe vonta volna magát.

Koos Ferencz.

Hazai intézetek

Hivatalos jelentés a kolozsvári jótékony nő-egylet választmányának f. hó 20-dikán tartott üléséről.

- 1) A választmány két szűkülőködőnek határozott időre havankénti 5 frtot, tíznek egyszer mindenkorra 23 frt segédemet utalványozott.
- 2) Gr. Traunné, született gróf Bethlen Borbárától a választmány szívesen fogadott el 63 darab meleg fejkötőt, melyet a tisztelt grófné a szegények közt leendő kiosztás végett küldött a választmányhoz.
- 3) Hirschfeld Eliza beküld 2 forintot, mint Fatt szadazodné asszonyeg adományát.
- 4) Az egylet pénztára gyarapítására rendező hangverseny körüli teendők elintézésére egy bizottmány nevezetett ki.

Kolozsvárt, július 21-én 1865.

Kovácsi Antal.
titkár.

Különfélék.

* Cs. kir. apostoli Felsége Magyarország kir. helytartóához, gróf Pálffy Móricz altábor-

2) Az arad-avinczi határnak Lámkerék felől részén a fenlapályon írják továbbá — „egy téglával kirakott keményforma nyilást fedeztek fel, mely egy földalatti üreggel kell hogy összeköttetésben legyen, mert alatta kong a föld. A téglák közül némelyiknek csapja van, másnak lika, és így egymásba illeszthetők; némelyiken bélyeg is látható.”

3) E becses lapok f. é. 50-dik számában sziveskedett ön Déváról írt tudósításában alólirt figyelmet egy régiségleltre, melynek leírását is adá, felhívni. Dévától ugyanis 3/4 mérföldre a Maros-németi felé vezető utvonal mellékén az ugynevezett Zsep alatt — írja ön — vörhenyes porphir-féle kőből, faragott római siremléket találtak, melynek felső részén körded bemélyedésben öt dombormívű emberi mellkép, ezek alatt pedig a sirirat látható. Nem lévén módomban — noha szándékomban vala — ez év első felében a vasuti töltések vonalát régiségtani tekintetben szemügyre venni, önnek szíves felszólítását nem méltathatam kellőleg. Azonban báró Nopcsa Ferencz ur, Hunyadmegyei derék főispány, ki a hazai régiségeknek nagy kedvelője, e siremléket az erdélyi muzeum régiségtárába szállíttatni sziveskedvén: alkalmam lett a díszes muzeum-épület homlokzata előtt felállított érdekes vezeli leletet (mert hogy e siremlék a vezeli leletekhez sorozandó, kétséget nem szenved) megvizsgálatni. A 0.61 m. széles, és 1.27 m. magas siremlék 2) 11 sorból álló felirata itt következik:

D. M

AVR·MAVRVS·VET
ERANVSC·HOR·
COMAGENORV·
VIX·AN·L·AVR·PRIMA
NVS·VIX·AN·XVIII·AVR·
SVRVS·MILIS·N·M·
M·VIX·AN·XX·AVR·EVS
TINA·VIX·AN·BSXV·II·AVREL
IASVRILLAMATER·P·P·F·
B·M·

Az I-8 sor 1–2, 4–5, 6–7, 10–11-dik; a IV-dik sor 3–4-dik; az V-dik sor 4–5, 7–8, 13–14-dik; a VI-dik sor 7–8, 9–10, 15–16–17-dik; a VII-dik sor 2–3-dik; a VIII-dik sor 5–6, 9–10–11-dik; a IX-dik sor 8–9, 12–13, 16–17–18-dik; s a X-dik sor 4–5, 9–10, 11–12–13-dik betűje, illetőleg számjegye össze van fonva; a IX-dik sor végső betűje pedig az oldalpárkányon kívül esett.

E felirat így olvasandó: Dis Manibus Aurelius Maurus veteranus cohortis Comagenorum vixit annis L, Aurelius Primanus vixit annis XVIII, Aurelius Surus

2) Kár, hogy szállítás közben a kő — éppen a felirat felett — kettétörtött.

nagyhoz következő legfelsőbb kéziratot méltóztatott intézni:

Kedves gróf Pálffy. Midőn önt, mint személyem magyarországi helytartóját, állomásától kegyelmesen fölmentem és önnek újabb alkalmazását a hadseregben Magamnak fűntartom — indítatva érzem magamat, önnek — az amaz állomáson odaadó buzgalommal teljesített jó szolgálataival teljes megelégedésem ismételt bizonyosságul — Lipót-rendem nagykeresztjét a lovagkereszt hadi-disztívnyével díjmentesen adományozni.

Laxenburg, jul. 18. 1865.

Ferencz József, s. k.

* Cs. kir. apostoli Felsége folyó évi jul. 18-diki legfelsőbb elhatározásával báró Sennyey Pál, titkos tanácsost és kamarást, Magyarország tárnokmesteri méltóságára legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

* Az új tárnok mesterről a „Debatte“ így nyilatkozik: „Sennyey báró volt az első magyar conservatív, ki csatlakozott gr. Apponyi azon felállított nézetéhez, hogy a magyar kérdés megoldása csak a Deák-párttal való compromissum után történhetik meg s azóta mindig ezen szellemben fejtette ki tevékenységét. Ennélfogva a bizalom, melyet a magyar szabadelvűek Majláth ur irányában tanúsítanak, Sennyey kinevezetése folytán emelkedni s erősödni fog. Ha azon három magyar urat, kik ma arra hivatnak, hogy hazájok ügyeit intézzék, jellemezni akarunk: ugy Eszterházy grófot higgadt s bölcsen fontolgató észnek, Sennyey bárót tüzesen érző szívnek, s Majláth urat megítélő akarataknak kellene modanunk, mely többi arra van hivatva, hogy az ész kombinációból s a szív óhajtaiból a helyes facit-ot vonja ki. Kívánjuk nekik s a hazának, hogy a szív s az ész mindig karöltve járjon, az akarat pedig — tul-téve magát a kielégítetlen óhajtaison s a nem eléggé méltatott megfontoláson — tisztán s szilárdul nyilvánuljon a maga actiójában.”

* Az új tárnok mesterről még megjegyzi a „Debatte“, hogy b. Sennyey az octoberi napokban a magyar helytartótanács alelnöke volt, s első vonult vissza, midőn látta, hogy a dolgok meggyőző-désével ellenkező irányt vettek.

* Mint a „P. Hirnök“ hallja, ő excellentiája báró Sennyey Pál, az újon kinevezett tárnokmester, 22-kén, szombaton este Budára érkezik, s az ügyek vezetését azonnal átveendi. Ő excellentiája, Magyarország volt királyi helytartója, gróf Pálffy altábornagy csak néhány nap mulva fog Pestről elutazni.

miles numeri Maurorum Miliarii vixit annis XX, Aurelia Eustina vixit annis bene satisfactis XV, Aurelia Surilla mater pientissimis posuit filiis bene merentibus.

Veteranusnak az a római katona nevezetett, a ki a rendes ezredékben — a legiokban — rendszeren 20, a segély-osztályokban — az auxiliaris cohorsokban vagy alakban — pedig 25 évet (néha azonban többet is) szolgált; általában a ki meghatározott szolgálati éveit kitöltötte ugyan, de azért rendelkezési állapotban maradt a hadseregnél.

Commagene Syriának az Amanus, Euphrates, és Singas folyói között fekvő legészakibb körülete volt 3). Tehát a cohors Commagenorum — a commagene gyalog-osztály, melyben egykor Aurelius Maurus szolgált, ennek a syriai tartománynak fiaiból alakítottak, s így a római hadseregnek Syriából újonczozott segélyhadához tartozott. Hogy e cohors száma a II-dik volt, s így teljes névén cohors II. Flavia commagenorum-nak nevezetett, több vezeli feliratról tudjuk 4). Tudjuk továbbá, hogy e cohors a Legio XIII. Gemina segélyhadához tartozott, s hogy egykor hosszabb ideig a vezeli álló táborban állomásozott.

Miles N. M. M. kétségkívül annyit teszen, mint: Numeri Maurorum Miliarii — a maurusok ezere osztályának katonája. Ez osztály nevét legelőször egy zutori állótábor romjaiban lelt téglabélyegen leltem fel 5), s nincs kétség abban, hogy e csapat ahoz a mauritaniai segély-hadhoz tartozott, mely a Trajanus császár foglalt hadseregével Q. Lusius Quietus mauritaniai fejedelem parancsoksa alá jött be Dacia-ba 6), s hogy ennek északnyugati részében hosszabb ideig állomásozott. Tudván, hogy a római segélyhadak osztályai, a gyalog cohorsok vagy lovas alak egyszerű, főnév helyett gyakran numerus foglalt főnévvel jelöltettek meg 7), kérdésbe csak az jöhet, hogy itt gyalog- vagy lovas mauritaniai osztály van-e értve? Én az utóbbit gondolom, mert Mauritaniából főként jeles, lovas osztályokat újonczozott Róma; egyéb-iránt is minden jel arra mutat, hogy a zutori téglabélyeg numerusa mint a Legio XIII. Gemina-hoz tartozó segély-osztály, melyben hihetőleg Aurelius Surus is szolgált egykor, lovasságból állott.

3) L. Forbiger, Handbuch der alten Geographie. Leipzig, 1848. III. k. 641 l., és Pauly, Real-Encyclopädie der classischen Alterthumswissenschaft. Stuttgart, 1842. II. k. 561 l.

4) Neigebaur, Dacien. Kronstadt, 1851. 55-dik l. 229, 57-dik l. 39—sz. szb.; és Az Erd. Muzeum Évkönyvei, II. k. 172—133 l.

5) A magy. Tud. Akadémia Évkönyvei, 1864. XI. k. II. darab, 11 l.

6) L. Cassius Dio, LXVIII, 32 feje.

7) L. Pauly, i. m., IV. k. 866 l.; és Zöll, Handbuch der römischen Epigraphik. Heidelberg, 1852. II. k. 312—313 l.

* A hétszemélyes táblához, mint a „P. L.“-nak írják Bécsből, közelebb egy legfelsőbb utasítás küldetett le, melyben az felhivatik, hogy az 1849 óta még fenforgó elkobzási pereket minél előbb fejezzék be.

* Az erdélyi kir. legfőbb törvényszék saját kebelében tanácsitkárokká: Pipos Pétert, a fogarasi kerületi törvényszék elnökét, b. Fillenbaum Ferenczet, számfőltti kir. erdélyi udvari fogalmazót, és kis baconi Benedek Lajos törvényszéki ülnököt, egyszersmind hídveg peselneki exponált egyet birót; — segédhivatali-igazgatóvá: az erdélyi cs. k. államkönyvvivőség számvevőségi tanácsosát kurt-pataki Baka Jánost; — segédhivatali igazgatósági segédékké: a n.-szabeni főtörvényszéki hivatal-tisztjét Hartmann Károlyt, s az erdélyi kir. kormány-szék inokát Leményi Demetert; — inokká: Rösler Keresztély cs. kir. főhadnagyot a 6. sz. gr. Coronini sor-gyalogezredben, Pintye Károlyt, az erdélyi kir. kormány-szék inokát, Moga József tordamegyei törvényszéki inokot, és Horváth Mihályt, a fenállott cs. kir. erdélyi főtörvényszék rendelkezés alatti járulnokát nevezte ki.

* Magyarország és Erdély unióját illetően írják a „Politik“-nak Pestről: Mint illetékes helyről értesülők, új erdélyi országgyűlés fog összehívattatni, mely nyilatkozni fog az unio kérdése felett. Az unio ugyan az 1848-iki törvények értelmében már bevégzett tény; miután azonban amaz év eseményei folytán ez kérdés alá helyeztetett, csak Magyarország érdekében lesz, ha a Királyhágon tuli nagyfejedelemség öelhatározásának teljes megőrzése mellett a törvényszertő tényezők odavonásával ez még egyszer vita tárgya lesz, miután a kérdés ez által végleg oly módon fog megoldatni, hogy azt többé azután kétségbe vonni nem lehet. Azon nyilatkozatok után, melyek akkor történtek, midőn a Nádasdy-féle országgyűlés egybehivatott, mely követeket szolgáltattott a bécsi képviselők-házának, kik scherlingiebb érzelműek voltak még magánál Scherling lovagnál is, — föl lehet tenni, hogy a jövő erdélyi országgyűlés ön maga fog azon álláspontra emelkedni, mely magában foglalja az unio kérdésének megoldását. — Nálunk még nem fű ennek az országgyűlésnek a szele.

* A „H. Ztg.“ tudni akarja, hogy az erdélyi tartományi gyűlés mielőbb megkezdí működését.

* Mint halljuk Follinus a drámai személy-zethez Kovács Gyula, széptehetségt fiatal színészt, szerződtet, kit egy időben lapunk is ajánlott. Mindenesetre nyemerény lesz színháznkra nézve.

A Vixit annis bene satisfactis kifejezése általában ritkán fordul elő a római siratokon; az erdélyieken pedig — tudtom szerint — legelőször. E kifejezés gyöngéd paraphrasisa sejteni engedi, hogy a megsomorodott anyának leánya Aurelia Eustina volt a többi felett legkedvesebb gyermeke.

Hogy Veczelnél egykor, nem mint ön sejtí, Tiriscum [mert e római város Oláhországban feküdt 8)], hanem Statio Pontis Augusti kikötő város terült el, bizonyítja egy vezeli felirat, melyről más helyt értekeztem 9).

4) A vasuti töltések munkálatai folytán leltek még ugyancsak Hunyadmegyében egy vasgyűrűt is, melybe carniol mélyvésettől kő — intaglio — van foglaltva, s ebbe két katonai signum között álló sasnak ábrája van metszve; leltek továbbá néhány bronz nő-ékszer töredéket is. E régiség-tárgyakat b. Nopcsa Ferencz ur az erdélyi muzeumnak aján-dékozta.

Ennyi leletről van még eddig tudomásom. Azonban, hogy e sorozat csak kicsiny részét teszi azoknak a leleteknek, melyek a vasuti munkálatok folytán napvilágra kerültek, s fognak jövőben kerülni, meg vagyok győződve.

A régiség-tudomány érdekében óhajtan-dó, hogy e leletekre legnagyobb figyelem fordíttassék, s lehetőleg minden lelet illetékes helyére: az erdélyi muzeum régiségtárába kerüljön. Tudom ugyan, hogy az illető vasuti igazgatóság a leendő anticagliákra nézve a legnagyobb figyelmet tévé hivatalnokainak kötelességévé; de hogy százas város széki, hunyad- s alsó-fehérmegyei hazánkfiaink is czelszerű legyen a vasut vonalán lelt régiségtárgyakat szemmel tartani, s az illetőket mint öntudatára méltólag cselekvé minden leletről értesíteni, nagyon természetes, igen kívánatos. Csak így lehet meggátolni, hogy a lelt régiségek a hazai földről ne vándoroljanak ki, a mint már untig elégszer történt.

Jobban nem végezhetem be immár soraimat, mint ha b. Nopcsa Ferencz urnak, ki a Hunyadmegyében lelt anticagliákat muzeumunkba juttatni sziveskedett, s önnek uram, ki azokra az érdeketeket figyelemessé tévé, a régiségtudomány nevében szíves köszönetet fejezek ki.

Csicso-Keresztúron, júliusban 1865.

Torma Károly.

8) L. Forbiger i. m., III. k. 1110 l., és Pauly i. m., VI. k. 1995 l.

9) L. Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale. Wien, 1865. jul.—aug. füz.

* Megjelent a Stein János könyvkereskedésében „Egy őszi ünnep emléke” emlék-beszédek az abrud-bányai unitárius templom felszentelése alkalmával október 2-án 1864-ben. E kis füzetet mlt. Kriza Jánosnak egy szép íbletet, hangon irt könyörgése nyitja meg, továbbá Ferencz Jozsi templomszentelő beszéde, ezt követi Basa Istvának szintén templomszentelő beszéde, mindkettő igen szép alkalmi munka. Végre Szedlerjesi Ferencztől az ur asztala felett mondott beszéde és imák.

* Mint biztos forrásból értesülünk Follinsz operette-társulata a loverseny alatt meglátogatja Kolozsvárt, s négy előadást rendeznek a Redontetérben. Lesz tehát érdekesebb mulatsága is közönségünknek a tartatni szokott nyári bálnán, mely rendszeren néptelen volt eddig.

* Egy város egy — pipáért! Bécsben néhány nap előtt bizonyos Pipa nevű zenész hunyt el 42 éves korában, kinek özvényja volt az a nő, kiért Gallienus, római császár, a hajdani Bécest — Vindobonát — adta volt cserébe 262. körül K. sz. után, midőn a markomannok a Dunán hódítási céllal költöztek, Gallienus hatalmas sereggel szállt sikkra ellenük, de megpillantván a markomann király leányát, a gyönyörű Pipát, fülig szerelmes lett belé, s apjától, Attalustól feleségül kérte. A büös apák már ama korban is tudták, mit ér egy szép leány a háznál, kívánt ha gazda kérője akad, s azért Attalus magas árt szabott s egész kis országot követelt leányáért. A szerelmes Gallienus habozás nélkül ráállt a geschäftere, s így jutott Vindobona is Attalus kezére. Az óta Bécs értéke rendkívül emelkedett, ellenben a Pipa név fénye alá szállott, s a szegény muzsikuss egy milliórd részét sem tudta összemuzsikálni annak, mit ősei — elhagytak.

* Az „Oest. Ztg.”-nak távirják Olmützről jul. 18-ól: Az itteni galicizai és magyarországi foglyok amnestiát reményelnek, mely augusztusban (a császár születés napján és Sz. István napján) követhetné be. A „P. Lloyd”-nak pedig Bécsből írják, hogy császár ő Felsége már signálta az Al-másy Pál megkegyelmezése ügyében beadott folyamodványt, s ez jelentéstételt végett Pestre küldetett le újabb, s miután még Bécsbe nem érkezett vissza, valószínűleg szorgalmaztatni fog.

* Lembergől jelentik: Néhány nap előtt legf. rendelet érkezett le, melyben a következő politikai bünyfenyítő percknek megszüntetése hagyatik meg: 1) azon nemesi udvarok, gazdasági épületek s vidéki plebániák lakóinak pereit, kikre az átvonuló fölkölknek ideiglenesen adott lakás ellátás és tovább szállítatásának vádjai súlyosodók; 2) azon egyének ellen pedig, kik nincsenek más vád alatt, mint hogy a fölkölkhez való csatlakozást előmozdíták, akár lépték át az austriai határt akár nem, ha csak nem forognak fenn o'y jelenségek, melyekből a harcban való tetleges részvételük kiténik, a bünyfenyítő vizsgálatnak mind megkezdése, mind tovább folytatása abba hagyandó. Ez amnestiából ki vauak véve a nemesi curiák és gazdasági épületek, valamint vidéki plebániák azon lakói, kiknél a fölkölkök állandó elszárlasolása, ellátása vagy begyakorlása történt, s azok, kiknek lakásai a fölkölkök gyűhelyeire szolgáltak. Ez alkalommal az is elrendeltett, hogy mindazon vizsgálatok, melyek az 1863-iki martiusban kelt legf. lírattal ideiglenesen szűntetettek meg, végkép megszüntetendők.

* Szegedi Imre vidéki igazgató, mint halljuk, a budai színtézőkért 3000 forintot fog fizetni évenként, azonkívül pedig köteles 2000 forintot biztosítani gyanánt a városi batóságól letenni. A népszínház személyesen fogja igazgatni, a melyben kizárólagosan látványos darabokat, operetteket és népszínműveket egyedül csak magyar nyelven akar színe hozni. Molnár György, a népszínház volt igazgatója, — mint halljuk — írásbeli tiltakozást adott be a budai városi batósághoz a népszínház kiadása ellen.

— Magyar bölgyek az akadémia nagy terme számára — olvassuk a „F. L.”-ban — egy diszes nagy szőnyegre fognak bimezni, még pedig sietve, hogy az őszi ünnepélyes megnyitásra készen legyen. A szőnyeg a könnyebb készítés végett kockákából álland, melyeknek mindegyike csak 8 forintba kerül. Lelkes bölgyeink közül azok, kik egy kocka elkészítésére vállalkoznak, a szükséges felvilágosításért e szép terv megpendítőjéhez Bohus Szőgyény Antonia ő ngyoz forduljanak, ki még néhány hetet Világoson (Aradmegye) tölt.

— (Párisi magyarok.) A jeles Gerando Ágost özvegye, a Telekies méltó sarja, Párisban, a hol tartózkodik, gyermekeit egészen magyarokká tevelteti. Ketten vannak, egy leány meg egy fiu, ki- ket edes anyjuk a mult hóban, még nem ismert hazájukba hozott látogatába. Kedves fiatalok, s látni rajtuk, hogy szüleik lelkiületét örökölték. Magyarul jól beszélnek. Több heti mulatás után Pesten, Pest környékén és Erdélyben, ismét visszautaztak Párisba. Megjegyezhetjük — írja a „Politikai Hetilap” — hogy a grófnő jelenleg egy utazási munkát is készít sajtó alá. Magyarul van írva, s alkalmasint Párisban fog megjelenni.

— Bécsben egy hasznos társulat van alakulóban, mely felsőbb helyről már engedélyeztetett. Austriai első ki- és beviteli társaság czímre alatt, mely az angol és sveciz hasonló társulatok mintájára van szervezve, s az állam anyagi productumainak a szükségleteinek be- és kivitelére van ír-

nyozva. A társulat szabályai még nincsenek előt- tünk, de eszméje igen korszerűnek mutatkozik.

— Török János, „P. Hírnök” szerkesztője, egy „Hunnia” című politikai napilap kiadására és szerkesztésére még 1862 dik évben nyervén engedélyt, mintbogy ezen engedélyt eddigéle nem használta fel, annak megújításért folyamodott, mely kérelemnek — mint halljuk — hely is adatott.

— A „Serbobran” nem hiszi, hogy a horvát országgyűlés a Magyarországgal való föltétlen csatlakozás mellett fog nyilatkozni; azonban maga ezen, annyi érdek által egymáshoz utasított országok föltétles unióját óhajtja.

— Az ismert szentgáli kihágásban való részvét következtében gyilkossággal, fölkéléssel s közrendbáborítással vádolt 122 ottani lakos ellen a haditörvényszéki ítéletek Veszprémben e hó 5-én lettek kihirdetve. A leginkább terhelt 33 vádlott halálra, a többi pedig részint hosszabb — rövidebb idejű börtönbüntetésekre lett ítélve, részint megkegyelmezve. A halálra s a hosszabb tartamu börtönrre ítélték az ítéletet fölbezték.

— Horner J., pesti rézöntő, igen czélszerű káposzta- és repáavágó gépet talált fel, mely rendkívül gyorsan dolgozik, a mennyiben naponta 3000 fej káposztát, vagy is 60—70 mázsát vág be; a feltaláló szabadalomért folyamodott. Nagyobb gazdaságokban, hol a cselédség, aratók stb. számára nagy mennyiségű káposztát szoktak bevágni, e gép alkalmazása nagyon ajánlatos.

— (Türelmetlenség.) Gleichenberghől írják, hogy egy ott elhunyt orthodox vallásu szerb nőt a trautmannsdorfi plebános vonakodott eltemetni az ottani temetőbe, sőt még a temetőn kívül sem engedett helyet, úgybogy kénytelenek voltak a rokonok a holt testet elszállíttatni.

— (Tisza-Kürt neve.) Szóbagyomány szerint 1560 körül e község vízzel volt körülveve, s midőn sáncokkal is erősített egyházából a haragot a törökök elvitték, ők ezek előőrseitől vettek el egy kürtöt, s az isteni tisztelekre kürttel hívták össze a lakosokat rejhelyeikből; mikor aztán a törökök kivonultak, továbbra is megtartották a kürtöt e czélra, s diadal-cimerként pecsétjükbé is belevésették, innen T.-Kürt falu neve és pecsétje. Az egyház-sziget kis árviz idején maig is vízzel fogatik körül, megvannak még a török mecsét és azon fogda romjai, hol az összefűzött rabok és rabnők tartattak. E községben van Rab nemzetség is, mely szintén török fogságot szenvedett, de az üldözöttes elől megszökött elődei rabságáról nevezte el magát.

* Végess Andorné, született Viczmándy Malvin asszonyság meggyilkoltatásáról a következő részletes tudósítást veszük: F. hó 12- és 13-ka közötti éjjelen a meggyilkolt saját szállásán volt. A bekövetkezett nagy vihar és égezugés oly félelembe ejték, miszerint a molnárét magához hívatta, s ez éjjeli 12 óráig nála maradt. Alig távozott a nevezett molnár, rablók törtek be a házba, vagyis Végessné lakosztályába, s a lánycselédet megköztözték, az urnőre rohantak. — A gyenge nőnél úgy látszik, ellentállásra találtak, legalább a nyomok arra mutatnak, mert a meggyilkolt kezében egy subadarak, s ujjai közt ösberegyűlt veresek szakál volt összeszorítva. A meggyilkoltnak roppant kínok közt kellett kimulnia, mert a kegyetlenség minden módja elkövetetett rajta. Egyik szeme ki volt ütve, képe összevagdossa, álla leszakítva stb. A vörös szakál, dacára a subadarabnak, bizonyítani látszik azon föltétet, mikép a gyilkosok nem az alsóbb osztályból valók voltak, mintán az egész vidéken egyetlen pór sem visel szakált. — Végessné pesti lakos volt, s csak gazdasági ügyek rendezése miatt volt távol, itt hagyván tanuló fiát, ki — midőn szeretett anyját hosszabb idei távollét után haza várta volna. — ugyanakkor sürgöny által annak halálhírért vette. A rablógyilkosoknak sok idejük lehetett írtózatoss tetteik véghezvitelére, mert a legesekélyebb tárgyat is magukkal hurezolták olyannyira, hogy a vagyonos asszonyságot boltból hozott febréműben kellett eltemetetni. A gyauu a nevezett asszonyság hasznabérlijét érte, minek folytán ennek egész családja elfogott s Ungvárra kísértetett, hol a vizsgálat ellenük folyamataba fog tétetni. — A további nyomozás és vizsgálat eredményéről annak idején értesíteni fogjuk közönségünket.

Politikai hírek.

Angolország Somersét hercege, az admirális lordjai, s kíséretük 17-én megérkeztek Plymouthba, hogy a walesi herceget elfogadják, s a francia hajókat meglátogassák. Az admirális lordjai s a plymouthei tengerészeti s katonai batóságok délután a „Magenta” hajóra mentek, hol a francia tisztek részéről a legszívesebben fogadtattak.

A „Patrie”-nak egy magán sürgönye szerint, a francia hadihajók a plymouthei batóságok s lakosság által igen nagy rokonszenvvel fogadtattak. Az admirális lordjai a „Magenta”-n tett látogatásuk alkalmával kijelenték, hogy ők igen élénken óhajtanak tartós viszonyokat tartani fenn a francia tengerészettel, s hogy miután a folyó évben Cherbourg s Brestet meglátogattak, a jövő évben az egész britt hajórajjal, a touloni kikötőt fogják meglátogatni.

A „Daily Telegraph” szerint a „Prince-Consort” s az „Achilles” hajók Portlandban elhagytak a csatornai hajórajt, hogy a francia hajóraj elé

menjenek. Az egyesült hajórajok nagy szemléje csak augusztus végén lenne; a francia hajóraj még nem levén készen.

Mint a „Journ. de Bruxelles”-nek írják, a walesi herceg a britt hajórajt Cherbourgig elkísérendi, s a tengeri ünnepek után a chalonsi táborba mened.

Franciaország. Páris, jul. 15. A közséi választásokat illetőleg a belügyminister most végre mégis kilép semlegességéből. Első ízben történik, hogy a két tábor rendes választási csatára tesz előkészületeket. Az ellenzők külföböz színeváltozást közs jelölt lajstromok felett egyezkednek, míg a kormány hasonló czélból Toulouseban, Lilleben, Toulonban s más helyeken ama democrata töredékkel lépett egyetértés-be, melyet Ollivier törekszik maga körül egybegyűjteni.

A császár valószínűleg holnap hagyja el Párist és Plombièresbe indul. Az összejövélle Isabella királynénál augusztus 15-ke után Zarautzban fog véghez menni, hova a császár nejevel együtt érkezend; mire aztán a spanyol királyné férjével Biaritzban a Villa Eugeniában visszonzandja a látogatást. E szerint végre teljesülni fog a császár régi óhajta, hogy királynéját megvendégesse. Zarautz apró bask falu St. Sebastian közelében.

A kérdéses összejövélle egyébiránt a dolgok jelen állása mellett, Isabella királyné dynastiája érdekében tett hivatalos tüntetésnek tekinthető. Az egyesítési törekvések, melyek élén Prim, Olzogaga stb. állanak, Angolország titkos rokonszenvének örvendnek, mely örömet látna, hogy a pyrenai felszigeten erős alkotmányos kormány létezzék, és melynek érdekei sem Isabella királyné francia befolyástól függő gyöngye kormányja, sem a köztársaság, sem végre O'Donnel tábornagy e telleges kormányzó tisztsége nem fogna előmozdítani. Még azon esetben is, ha O'Donnel-nek sikerülne a királynét arra bírni, hogy progressista értelemben tett messzeterjedő engedmények által azon pártot, melynek fejei Prim, Olzogaga stb. jelen terveitől elvonja, a királyné mégis könnyen két szék közé szoríthat, mert O'Donnel nagyravágyó jellege általában ismeretes, s már is azon tervet tulajdonítja neki, hogy a királynét lemondásra bírva, az asturiai hercege nevében magához ragadja a kormányt. Párisban különböző okokból pártolói látszanak e tervet, mert attól félnek, hogy O'Donnel, ha ily módon nagyravágyását ki nem elégítheti, a köztársasági párt egy részének ajánlatait fogadhatná el. A köztársaságiak hatalma éppen nem csekély, s Valencia csak azért választatott az utolsó progressista összeesküvés színhelyéül, mert féltek, miszerint ha Barcelonában tétetik az első kísérlet, a mozgalom azonnal köztársasági irányt nyerhetne.

A „France” szerint a földközi tengeri páncélos hajórajnak készen kell lennie arra, hogy legközelebb, augusztus 24-én elhagyassa Toulont, hogy így szeptember első napjaiban Cherbourgba érkezessék. Minden szükséges intézkedés megtétetik arra nézve, hogy a „Solferino” admirál-bajó amaz időpontban már képes lehessen az elindulásra. A „Reine Hortense” cs. yacht, melynek fölszerelése legközelebb megkezdett, szintén éjszak felé fog indulni, hogy a tengerészeti minister rendelkezésére helyezze magát, ki ama hajóra fog ülni, hogy jelen legyen a tervezett nagy tengeri ünnepélyeken.

Olaszország. Az „Agence Bullier”-nek egy római levelezője így nyilatkozik: „Az idő, s a fölmertült események naponként szaporítják azok számát, kik — noha a pápának buzgó hívei — lehetetlenek tekintik a mu thozi visszatérést s még inkább lehetetlennek annak lerontását, mit Olaszország alkotott. Ugyanezen személyek a sz. szék kormányát igen szerencsésnek tartják, ha az jelen területét megőrizheti. Azok nem ringatják többé magukat illúziókban; — tökéletesen átlájják, hogy az olasz királyság erős s hatalmas, s azt mondják, hogy a szent székné saját jogait védelmeznie kell ugyan, de azzal nem kell gondolnia, hogy ki tartja elfoglalva a nápolyi vagy florencei trónt. Az események kéréltelhelel logikája éreztetni kezdi magát.”

Lengyelország. A „Wanderer”-ben olvassuk: Varsó, julius 10. Hónapok óta várják itt, hogy változás fog történni a kormányrendszerben; hírek szárnyaltak a császár személyes megérkezéséről, s azon állítás, hogy Konstantin nagy hg lép Berg helyére, általánosan hiteltel talált. A czár és Konstantin helyett most az unjczozásra vonatkozó császári ukáz jelent meg. Ennek folyó évi november 6-án kellene kezdődnie, és december 7-én fejeződnie be. A benyomást, melyet e rendelet a jelen pillanathban gyakorolt, leírhatatlan. A kormány mindössze 6 1/2 jutaleköt kíván 1000 lélek u'an. Noha az ukáz szövege igen homályos, fel kell mégis tenni, hogy itt, miként ez az orosz kormánynál szokás — csupán férfi lélekről van szó, úgy hogy az országnak összesen 5 millióra menő lakosságából 15,000 ember — és nem 30,000 — volna kiállítandó. De még ezen, sőt ennél még sokkal csekélyeb jutalek kiállítása is lehetlenség az ország-ra nézve. Az ifjuság áldozatul esett a fölkelésnek, s kiket golyó vagy szurony nem vágott ki, azok hóhér kezébe jutottak; Sziberia bányáiban, s az urali fegyvercsázadokban sobajtoznak, vagy külföldre menekültek. Honnan vegyék a megrendelt unjczozójutaleköt? Az ukáz ugyan megengedi a kiváltást fejkenként 400 rubelért, mi által az orosz pénzügynek nem megvetendő forrás nyílna, ha

az illetők legnagyobb része teljesen képtelen nem volna ez összeg lefizetésére. Mit a fölkelés pénzben s árucikkokban bátrabagott, azt az adók s az orosz kormány visszatartó rendszabályai nyelték el. Sokan kétségkívül örömebb tennék le a váltásdíjt, mert előre látható, miszerint az ifjak biányában családapákra is kerül a sor, — de Lengyelországban hiányzik a pénz. Kivételes esetek is engedélyeztetettek, melyekben az illetők felszabadítottaknak a hadiszolgálat alól, de az erre vonatkozó törvény homályossága, s a hivatalnoki szemelet romlottsága me lett, tágas tér nyílik az ökönynek. Nehezebb csapás ez unjczozásnál hazánkat már alig érthette volna, de ha azon szándékban rendeltetett meg, hogy általa a fegyverképes lakosság végső maradéka is ártalmatlanná tétesse, úgy tapasztalás szerint alig érendi el eljárt. Közép- s Észak-Ázsia földében számtalan lengyel csontja porladozik, de noha Miklós czár alatt a legzsarnokabb ököny uralkodott, mely egy Oroszországhoz szító nemzedék felnevelítésére volt számítra, három év előtt mégis újból kitért a forradalom, mint csalhatatlan bizonyossága annak, hogy az orosz elnyomási törekvések sikeretlenek. Végre még egy körülmény marad fölemlítendő: Röviddel ezelőtt az itteni s külföldi lapok kibékülési kísérletekről szólottak Lengyel- és Oroszország között. Lengyel részről hajlandóknak mutatkoztak rea, s Oroszország válasza — az unjczozás.

Amerika. A „Messenger franco-américain” szerint Sherman tábornok legközelebb Cincinnati-ba érkezvén, a lakosság által igen nagy lelkesléssel fogadtatt, s szokása ellenére hosszas beszédet tartott. Beszédében természetesen a politikával is foglalkodván, minden külbábori tervnek ellene nyilatkozott. „Nekünk nagyszerű honunk van” — mondá, — „de még csak most kezdünk meg munkánkat. Én bejártam az államokat, egyik szőlőtől a másikig, s tudom, hogy még számos keletlekek pusztaság állapotában vannak. Majd midőn oly tömör népességgel fogunk birni, mint Európa, még akkor is időnk lesz szomszédjainkkal szembeállani. Hallgassanak tehát szavaimra az összes elbocsátott katonák; miveljék a földet, mint jó polgárokhoz illik, s ne gondoljanak újabb vállalatokba bocsátkozásra. Remélem, hogy 50 évig, s még tovább is nem fogom többé Amerikában a háboru szót kimondatni hallani.

Ujabb. Madridból írják, hogy Izabella azért oly engedékeny O'Donnel irányában, mert ez az egyetlen államférfi, a ki a forradalom kitörését megakadályozni képes.

— A „Kreuzzeitung” írja, hogy Poroszország tekintetbe veendi külföldi politikájában azt, miszerint az elidegenedés Austriától eredt. Tehát még mindig fenyegetőznek Berlinből, a mi mindenesetre nagyon kétségessé teszi Bismarknak Austriához való s legujabban hirdett közeledését.

— Az „Epoca” írja, hogy a spanyol királyi család augusztus első napjaiban utazik Zaranzba, hol a francia császár és császárné ugyanazon hó 20—25-dike között teendnek látogatást. A magas vendégek vizen érkeznek ide és egy napig időzendnek; a spanyol király és királyné az Eugénie villában adandják vissza a látogatást.

— A francia sajtó ujabb időkben rendkívüli heveséggel kezd kikelni a schleswig-holsteini, főleg pedig a Bismark-politika ellen. A „La Presse” azt mondja, hogy a porosz kormányt nem a „porosz becület”, hanem a mértéktelen gőg és dicsvágy vezérli.

— Abdel-Kader néhány napra Fontainebleauban volt hivatalos. Ollivier meglátogatta őt, és az emir által igen szívesen fogadtatt, mert a közársaság hajdani rendkívüli biztosa, az ideiglenes kormánynál szabadon bocsátatását sürgette, habár eredmény nélkül is.

— Ujabb hírek szerint nem igen lehet várni, mikép a középpálmok a hercegségek ügyében egyhamar kilépjenek, miután még maguk sincsenek a teendők iránt tisztában. Némelyek azt óhajtják, hogy a holsteini hg a Bando fölvetessék, mások pedig a rendek összehívását sürgetik. Mindkét szándék felhívás vagy interpellatio útján fog a német nagyhatalmaknál szóba hozatni.

— A bajor és szász ministerek Lipcsében történt utóbbi találkozás alkalmával ismét föltérték a német közép és kis államok szövetségének eszméje, melynek „Németország egyesült államai” elnevezés alatt 4500 négy-szög mértföld területe és körülbelül 18 millió lakosa leendne. Németország ezen egyesült államaiban mindenekelőtt a legszükségesebb egység volna létrehozandó, tehát hasonló törvényhozás, hasonló védelmi szerkezet, hasonló pénz-, mérték- és súlyrendszer.

Távíratok tudósítás a bécsi börzéről.

Julius 22-én: 5% Nemzei kölcsön 100 frt 74.90. — 5% Metalliques 100 frt 69.90. — Bank-részvény 798. — Hitelintézeti részvény 200 forint 177.70. — London 10 ft st. 100 frt 23 1/2 kr 109.40. — Ezüst 106.75. — Cs. kir. arany 5.24. — 1860. évi 91.60.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

